

מידע למטופל בפרוטוקול טיפול ERBITUX (Cetuximab)

חשוב
לדעת

אונקולוגיה

לניאדו

מרכז רפואי צאנז

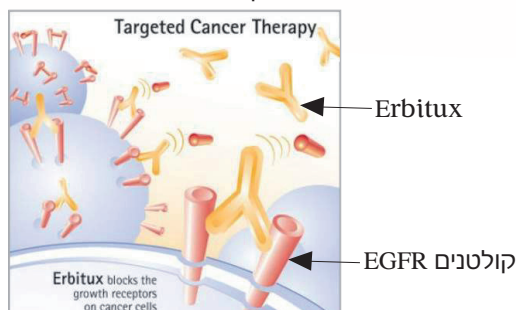
רקע

Erbix (cetuximab) היא תרופה ביולוגית, אנטי סרטנית, ממוקדת מטרה כנגד קולטן (רצפטור) EGFR, הנמצא על תאי גידול. תרופת ה-Erbix ניתנת למטופלים עם סרטן מעי גס מתקדם (גרורתי) ולגידולים אחרים. התרופה ניתנת בשילוב עם כימותרפיה, קרינה לראש/צוואר או כתרופה בודדת.

מנגנון פעולה של התרופה

ה-Erbix מזהה חלבונים מסוימים (קולטנים) המצויים על תאי סרטן ספציפיים וחוסם אותם. הקולטנים נקראים גורמי גדילה EGFR (Epidermal Growth Factor Receptor) הקולטן EGFR נמצא על הקרום של התאים הסרטניים והתאים הנורמליים. שפעול שלו נעשה ע"י חומרים טבעיים בגוף, ביניהם חלבון K-RAS המאותת לגרעין התא להתחלק. הקישור של הקולטן EGFR לחלבון K-RAS גורם לחלוקת תאים מוגברת, שליחת גרורות, ייצור כלי דם חלופיים, הזנת הגידול וגדילתו. על כן, יש חשיבות לפעילות של תרופת ה-Erbix, הגורמת לחסימת שפעול שרשרת האותות, עיכוב תהליכי גדילה והתחלקות של התא הסרטני וכתוצאה מכך, הרס של תאי גידול.

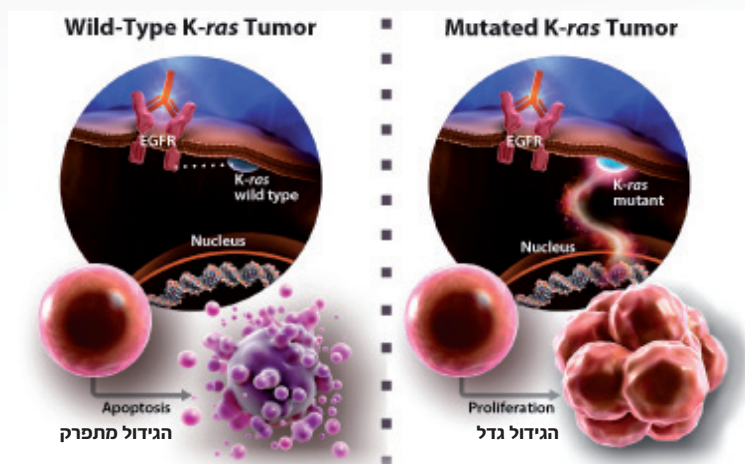

תנאים למתן התרופה

ישנם מטופלים שיש להם מוטציה בחלבון K-RAS בתאי הגידול, כבר בשלבים הראשונים. במקרה כזה הם לא יגיבו לטיפול של Erbitux, היות והשינוי בקוד הגנטי של חלבון K-RAS גורם להעברה תמידית של פקודות לגרעין התא, הממשיך להתחלק ולגדול בלי שאפשר יהיה לחסום זאת (ראה איור ימני בתחתית העמוד). על כן, מבצעים בדיקת חלבון KRAS, המאשרת/מפריכה מוטציה גנטית בחלבון.

ישנן 2 תוצאות בדיקה אפשריות:

- ▼ **KRAS Wild Type** - למטופלים עם תאי גידול שלא עברו מוטציה ומתאימים למתן Erbitux עם סיכויים גבוהים להגיב לטיפול ולזכות לתוחלת חיים ארוכה יותר (ב- 60% מחולי סרטן המעי הגס).
- ▼ **KRAS מוטנטי** - המעיד שיש מוטציה גנטית ולכן, לא יושפע מהטיפול ב-Erbitux.

כיצד ניתן הטיפול?

ה-Erbitux ניתנת בעירוי תוך ורידי אחת לשבוע או שבועיים, לרוב בסרטן מעי גס גרורתי בשילוב עם כימותרפיה. בפעם ראשונה תינתן מנת העמסה ולכן מינון התרופה יהיה גבוה יותר (400 מ"ג/מ"ר), למשך שעתיים. בטיפולים הבאים לאחר מכן, המינון יופחת (250 מ"ג/מ"ר) וינתן למשך שעה.

תופעות לוואי מיידיות

בזמן מתן העירוי בחלק קטן מהמטופלים תיתכן רגישות המתבטאת בתגובה אלרגית דמוית שפעת: חום, צמרמורת, כאב ראש, אודם בעור ובחילה. במקרים נדירים תיתכן תגובה יותר קשה שתכלול קושי בנשימה, פריחה ואפילו ירידה בלחץ דם. למניעת הסיכון תקבל תרופות הכנה לפני מתן התרופה, הכוללות: סטרואידים וכדור Phenergan, הגורם לעייפות ורצון לישון. על כן, רצוי להגיע עם מלווה כדי לא לנהוג בדרך חזרה הביתה. במידה ותופיע תגובה אלרגית למרות מתן הטיפול המונע, תקבל טיפול מצוות האחיות והרופאים המומחים בתחום.

תגובה אלרגית:

סימנים של תגובה אלרגית כוללים פריחה בעור וגירוד, הרגשה של נפיחות בלשון או בגרון, גירוי של מעברי האף, שריקות, שיעול וקוצר נשימה. יש להודיע לרופא או לאחות אם מופיעה אחת מתופעות אלו. כדי להפחית את הסיכוי לפתח תגובה אלרגית בעור ינתנו תרופות מונעות (אנטי היסטמינים) שאותן תיקח ביום הטיפול בבית. במידת הצורך תקבל תרופה מונעת גם יומיים לפני הטיפול.

קוצר נשימה:

ישנם אנשים החשים קוצר נשימה. בעיקר בקרב אלו שיש להם בעית ריאות ידועה. יש לידע את הרופא אם הנך חש קוצר נשימה.

תופעות לוואי מאוחרות

לתרופה זו פרופיל בטיחותי גבוה כמעט ללא רעילות המטולוגית, אך יש לה תופעות עוריות בשכיחות גבוהה ולעיתים גם תופעות במערכת העיכול (גסטרואינטסטינליות) בשכיחות נמוכה (מפורטת בסוף החוברת). תופעות הלוואי העוריות מתבטאות בעיקר בשינויים בעור ובציפורניים. אצל מרבית המטופלים תתפתח פריחה דמוית אקנה (נראית כמו פצעי בגרות, אך היא אינה באמת כזאת), כבר בשבועיים שלושה הראשונים לאחר קבלת התרופה. התופעה נעלמת עם הפסקת הטיפול.

שינויים בעור:

תופעה נפוצה מאוד, יש אודם ופצעונים על פני העור, לעיתים זה מלווה ביובש, נפיחות וגרד ובמקרים חריגים עשוי להופיע גם כאב. הפריחות העוריות מתגברות בחשיפה לשמש ומופיעות לרוב בפלג גוף עליון: פנים, צוואר, כתפיים, שכמות, חזה וגב עליון ורק לעיתים רחוקות בגב תחתון: בטן וצלעות. כמו כן, עלולים להופיע קילופים בעור הפנים. על מנת לצמצם את האדמומיות

בעור מומלץ להימנע מסוגי מזון שגורמים להסמקה, כגון צ'ילי או אלכוהול. כדי לטפל באקזמה

יבשה, מומלץ להימנע מגורמי יובש, כגון חשיפה מוגזמת לחימום או לשמש ושימוש רב בסבון. לרוב, הטיפול

הינו משחות אנטיביוטיות. אם הפריחה טופלה כראוי, יישאר עור מגורה ויבש באזורים שבהם הייתה פריחה.

חשוב לדעת כי ישנו מתאם בין עוצמת הפריחה לבין הסיכוי להגיב באופן חיובי לתרופה. ולכן, אנו נוטים לראות את התגובות העוריות כאינדיקציה לכך שהטיפול עובד. במידה ובעיות העור יהיו קשות מאוד, ניתן יהיה להגדיל את מרווחי הזמן בין המנות או להקטין את מינון התרופה.

תסמינים	זמן הופעת הפריחה
מופיעה בעור הפרעה תחושתית, אודם ובצקת	שבוע ראשון
פריחה פפולופוסטולרית (סוג של פריחה בולטת שיכולה להפוך לדלקתית)	שבוע שני ושלישי
גלדים	שבוע רביעי

בנוסף, תיתכן פגיעה בציפורניים, עם אודם סביב הציפורן עד כדי התפתחות דלקת. דלקות במיטת הציפורן יכולות להופיע בציפורני ידיים ורגליים גם לאחר תקופה ארוכה של טיפול ב-Erbitux.

הטיפול בתופעות הלוואי העוריות כולל:

שימון קבוע של העור ושימוש קבוע במקדמי הגנה נגד השמש (החשיפה לשמש יכולה לגרום להתלקחות של פריחה).

טיפול בעור יבש: יש לדאוג שהעור יהיה לח, להקפיד על רחצה בסבונים על בסיס שמן ולעשות אמבט עם שמן להרגעה.

טיפול בחתכים בעור: יש להשתמש בחומצה סליצילית לחיטוי. בזיהום יש להשתמש במשחה אנטיביוטית.

טיפול באקזמה בציפורניים: יש להשתמש בקורטיקוסטרואידים לתקופה קצרה של עד שבועיים. במקרה והאקזמה נעשית לחה, יש להוסיף אנטיביוטיקה או משחה אחרת בהמלצת רופא עור.

טיפול בשינויים בציפורניים: מומלץ ללכת עם נעליים רחבות ולהשתמש בחומר אנטיספטי כמו: כלורוקסידין למנוע זיהום. במקרה של מוגלה יש להשרות את הציפורניים באמבט המכיל תמיסה של כסף ניטרט. במקרים חמורים יקבע הרופא טיפול תרופתי.

טיפול בפריחה: ניתן להשתמש במשחות סטרואידליות או נוגדות קלציניאורין, כמו: Elidel, Protopic. במצבים דלקתיים ניתן לקבל אנטיביוטיקה בהמלצת רופא.

דלקות במיטת הציפורן: ניתן לטפל במשחות סטרואידליות. במקרים קשים ועקשניים, ניתן להזריק סטרואידים במיטת הציפורן או להסיר את הציפורן בפעולה כירורגית (לרוב לא מגיעים למצבים אלה).

המלצות לטיפול בתופעות לוואי עוריות עפ"י דרגת הפגיעה

סוגי התופעות העוריות:

- ▼ אדמומיות בצורת אקנה - יופיע כשלושה שבועות מתחילת הטיפול
- ▼ עור יבש (חתכים בעור)
- ▼ שינויים בציפורניים

אופן הטיפול בפריחה בעור עפ"י דרגת הפגיעה:

דרגת הפריחה	תיאור	אופן הטיפול
GRADE - 1	פצעונים שטחיים על איזור הפנים והחזה	במידה והפריחה מופיעה באזור החזה והגב, יש להשתמש בנוזל על בסיס אלכוהול של חומצה סליצילית. ובסבון על בסיס שומני. טיפול מקומי: שימוש במטרונידזול ג'ל או בקרם ששמו המסחרי הוא: Noritat, Rozex. או שימוש באריטרומיצין, Benzoylperoxide ג'ל או קרם.
GRADE - 2	אדמומיות ופצעונים המלווים בתחושת גרד	יש להשתמש בסבונים על בסיס שומני שלא מייבשים את העור. במידה ויש גרד, יש להשתמש באנטיהיסטמין כמו: אטרקס, לורסטין. טיפול אנטיביוטי דרך הפה: מינוצילין, טטרציקלין, דוקסיציקלין (100 מ"ג ליום).
GRADE - 3	אדמומיות ופצעונים חמורים יותר באזור הפנים והגוף	להשתמש בשמן אמבט ולא בסבון או ג'ל. יש להתקלח במים פושרים ולבצע קומפרסים עם תמיסה פיזיולוגית. כדורי אנטיביוטיקה מינוצילין, טטרציקלין במינון גבוה יותר (300 מ"ג פעמיים ביום).
GRADE - 4	פצעים עמוקים, מקולפים, חלקים מפרישים וכואבים	הפסקת טיפול עם Erbitux למשך שבוע בלבד. במידה ואין שיפור במצב, מורידים מינון של Erbitux בשבוע שלאחר מכן למינון של 200 מ"ג/מ"ר. במידה ועדיין אין שיפור, מורידים מינון של Erbitux עד 150 מ"ג/מ"ר.

בכל מקרה של הופעת תגובה בעור, עליך לפנות אל הרופא והאחות המטפלים בך ותקבל הנחיות על הטיפול הנדרש (על מנת למנוע התפתחות דלקת או כדי לטפל בדלקת שכבר התפתחה). לעיתים תופנה לחוות דעת של רופא עור.

המלצות למניעת תגובות עוריות

- ▼ להשתמש בסבון או ג'ל רחצה עדין (סבון לתינוק), ללא בושם, רצוי שמן אמבט [לדוגמא: בלנאום הרמל (Balneum Hermal) או שמן אמול של ד"ר פישר].
- ▼ להשתמש במסנן קרינה, לפחות SPF 34.
- ▼ להשתמש בתכשירי איפור היפו אלרגניים, המומלצים ע"י רופאי עור.
- ▼ להשתמש במסירי איפור עדינים ללא אלכוהול (על בסיס שומני ולחות).
- ▼ להשתמש בקרמים שומניים על אזורי עור יבשים ופגומים.

מניעת תגובות עוריות :

- ▼ אין להיחשף לשמש.
- ▼ אין להשתמש בסבונים גסים.
- ▼ אין להשתמש בבשמים על בסיס אלכוהול.
- ▼ אין להשתמש בתכשירי עור המכילים אלכוהול.
- ▼ אין ללבוש בגדים לוחצים.
- ▼ אין לנעול נעליים צרות או לוחצות.
- ▼ אין להשתמש בתכשירים לטיפול בפצעו בגרות, הניתנים לרכישה ללא הוראת רופא, אפילו אם הם מומלצים על ידי רוקח - חומרים אלו מייבשים את העור ועלולים לגרום להחמרת התפרחת העורית בעקבות מתן ה-Erbitux.

תופעות הלוואי פחות שכיחות:

בחילה והקאה:

בחילה אפשרית אך הקאה מ-Erbitux מאוד נדירה. תופעות אלו ניתנות לטיפול ע"י תרופות נוגדות בחילה והקאה ברמות חומרה שונות. חשוב שתדווח לצוות כדי שיוכל לסייע לך בבחירת הטיפול המתאים עבורך.

אם הינך מקבל Erbitux כתרופה בודדת, ניתן לקחת נוגדי בחילה מסוג Pramin 10mg/motilium 10mg עד 3 פעמים ביום על פי הצורך. אם הינך מקבל Erbitux בשילוב כימותרפיה, תקבל הנחיות לנוגדי בחילה והקאה רלוונטיים לטיפול הכימי אותו אתה מקבל.

שלשול:

אינו שכיח, עם זאת, חשוב להרבות בשתיית נוזלים. אם הינך סובל משלשול מתמשך או חריף חשוב לפנות לרופא מטפל לצורך קבלת טיפול תרופתי ולהקפיד על דיאטה דלת שארית.

חום וצמרמורת:

במידה וחום גופך עולה מעל ל- 38°C או מופיעות צמרמורות, פנה מיד לרופא מטפל או לבית החולים.

עיניים רגישות:

ייתכן ותרגיש כי עינייך רגישות, מכאיבות, אדומות ומגרדות. תופעה זו ידועה כדלקת הלחמית וניתנת לטיפול ע"י טיפות עיניים שהרופא במכון ירשום עבורך.

ציפורן חודרנית:

עשוי להופיע עם קבלת הטיפולים (נדיר). במידה ויש לך ציפורן חודרנית, יש לפנות לרופא במכון שיפנה אותך לכירורג ויתן לך אנטיביוטיקה למניעת התפתחות זיהום.

ירידה ברמת המגנזיום בדם (היפומגנזמיה):

תופעה אפשרית אך נדירה. אם הינך מרגיש חלש יש לפנות לרופא שישלח אותך לבדיקות דם הכוללת בדיקת מגנזיום ומלחים.

**הצוות האונקולוגי עומד לרשותך
לייעוצים טלפוניים במקרים דחופים
גם מחוץ לשעות הפעילות**

מנהלת המכון האונקולוגי:
ד"ר מריק יעל

אחות אחראית:

טלפון בחדר המחלקה (בין השעות: 13:00-16:00): 09-8609165
חנוכה זיוה נייד: 052-3433188
טלפון בבית (במקרים דחופים): 04-6214074

לדוברי רוסית:

אחות אונקולוגית רייזמן אידה נייד: 057-7516272

עובדת סוציאלית:

צדוק מעיין נייד: 052-5287246

יחידה אונקולוגית לניאדו

טל: 09-8604716, 09-8609258, 09-8609252 פקס:
שעות פעילות בימים: א', ב', ג', ה'. בשעות: 08:00-16:00

בברכת החלמה מהירה!

© כל הזכויות שמורות לבית חולים לניאדו
נכתב על ידי גב' זיוה חנוכה, אחות אחראית במכון האונקולוגי, ב"ח לניאדו

09-860-92-58 | 09-860-47-16 | oncolog@laniado.org.il
רחוב דברי חיים 16 קרית צאנז, נתניה | 09-860-46-66 | www.laniado.org.il